

Memorie van Antwoord/Nota van Wijziging 50/12 D

Voorgestelde :
behandeling
PS-vergadering : 21 september 2012
Statencommissie : Niet van toepassing

Onderwerp

Vaststellen nota “Brabant Uitnodigend Groen” (herziening Natuur- en Landschapsbeleid)

’s-Hertogenbosch

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

Directie

Ecologie

Bijlage(n)

2

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Naar aanleiding van de behandeling van de nota Brabant Uitnodigend Groen in de Commissie Ecologie en Handhaving d.d. 31 augustus 2012 zijn aanvullende (schriftelijke) vragen gesteld door de fracties CDA en Groen Links. Door de Onafhankelijke Statenfractie Noord-Brabant zijn daarnaast schriftelijke vragen gesteld over ecoducten en grondwaterheffing. Tijdens mondeling overleg is bovendien op een aantal punten om aanpassing en verduidelijking gevraagd.

De voornaamste punten hiervan worden onder “nadere toelichting” verduidelijkt. In het onderdeel “wijzigingen” wordt aangegeven op welke punten de notatekst gewijzigd wordt n.a.v. deze vragen en opmerkingen. De volledige vragen en antwoorden op de schriftelijke vragen van CDA en Groen Links zijn opgenomen in bijlage 1 en 2 van deze Memorie van Antwoord.

Nadere toelichting

1. Relatie nota, begroting, fondsen en bod manifestpartners

Bij vaststelling van deze nota gaat het om het vaststellen van het inhoudelijke beleid. Het vaststellen van de budgetten vindt later plaats. Naast het statenvoorstel inzake Brabant Uitnodigend Groen, zijn dan ook de begrotingsbehandeling en het dossier fondsvorming van belang:

Statenvoorstel nota Brabant Uitnodigend Groen:

- geeft het inhoudelijke beleidskader voor het natuur- en landschapsbeleid tot 2022 (waarbij voor de EHS doorgekeken wordt naar 2027);
- geeft ook aan *hoeveel* geld er extra *nodig* is (ten opzichte van wat al structureel op de begroting is opgenomen) om deze ambities te bereiken, zowel incidenteel als structureel.

Begrotingsbehandeling:

- integraal afwegingsmoment voor PS; PS geeft aan *hoeveel* geld ze *beschikbaar stellen* voor het natuur- en landschapsbeleid, waarbij dit afgewogen wordt tegen de andere beleidsvelden (als dit minder is dan het benodigde budget moeten de consequenties daarvan in beeld gebracht worden);
- hierbij dient besloten te worden over de *dekking* van de structurele middelen.

Dossier fondsvorming:

- geeft aan *welk deel van het budget* in een *fonds* ondergebracht wordt en *hoe* het geld *beschikbaar gesteld wordt*;
- de benodigde investeringen (€ 250 miljoen voor een periode van 15 jaar) worden behandeld onder het agendapunt "2e tranche investeringsagenda" en daar afgewogen tegen de andere (drie) fondsvoorstellen.

De tekst van de nota zal op dit punt verduidelijkt worden (wijziging 1).

De mate en het moment van realisatie van de ambities is sterk afhankelijk van bijdragen van partners en het succes van verdienmodellen in de praktijk. Belangrijk hierbij is onder meer het bod van de manifestpartners. Bij de begrotingsbehandeling/fondsvorming zal inzicht gegeven worden hoe het benodigde eenmalige budget van € 250 miljoen, de gewenste besparingen van € 119 miljoen en de gewenste bijdragen van derden van € 108 miljoen, zich verhouden tot het bod van de manifestpartners van € 160 miljoen.

2. Relatie nota, P&C cyclus en besluitvormingsmomenten

Deze nota betreft een kaderstellende nota (conform Sturen met Kaders).

De nieuwe onderdelen in de nota worden uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's, waarin GS het beleid zal uitwerken en de relevante partijen zal betrekken. Op grond van Sturen met kaders, is de rol van PS

bij uitvoeringsprogramma's: zich informeren, controleren en bijsturen, zoveel mogelijk via de P&C cyclus.

Gelet op inhoud en reikwijdte van de nota en de gemaakte opmerkingen, is het gewenst PS op meer momenten te betrekken dan alleen via de P&C cyclus. PS zal in ieder geval betrokken worden bij:

- het vaststellen van de nieuwe ambitiekaart zoals bedoeld in paragraaf 4.3 van de nota;
- de besluitvorming over Big Five zoals bedoeld in paragraaf 5.3 en 7.3 van de nota (zie ook onder punt 4);
- de evaluatie en daaruit voortvloeiende keuzes voor inzet instrumentarium in het gebied buiten de EHS, zoals aangekondigd in paragraaf 6.3;
- de tussentijdse evaluatie in 2017 en de eindevaluatie in 2022 zoals bedoeld in paragraaf 8.2.

's-Hertogenbosch

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

3. Toelichting EHS/EVZ

De ecologische hoofdstructuur (EHS) is een in 1990 geïntroduceerd concept van een netwerk van natuurgebieden ter behoud en versterking van de biodiversiteit. Via dit netwerk kunnen planten en dieren zich van het ene naar het andere gebied verspreiden; de ecologische verbindingszones (EVZ's) maken dan ook een essentieel onderdeel uit van dit netwerk. Dit heeft ook zijn weerslag gekregen in de nota Natuur en Landschapsoffensief. Ook in de Structuurvisie RO 2010 is de EHS gedefinieerd als 'het samenhangende netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden en ecologische verbindingszones'. Wel wordt de bij de uitvoering gebruik gemaakt van verschillende instrumenten voor de realisatie van de (kern)gebieden en de verbindingen.

Het terugbrengen van het subsidiepercentage voor EVZ's tot 50% is in lijn met de wens om andere partijen medeverantwoordelijkheid te geven en het beperken van de omvang van subsidies. Dit past ook bij het algemene uitgangspunt voor de nota dat de provincie circa 50% van de kosten wil dragen. Gezien de zorgen over realisatie van de EVZ's in relatie tot dit subsidiepercentage, zal dit als specifiek aandachtspunt worden opgenomen voor de tussentijdse evaluatie in 2017 (wijziging 2). Zoals hiervoor onder punt 2 al aangegeven, zal deze evaluatie voorgelegd worden aan PS.

4. Big Five: terugkeer verdwenen zoogdieren

In het streven om zo compleet mogelijke ecosystemen in Noord-Brabant te ontwikkelen, passen ook populaties van grote zoogdieren. Het gaat daarbij om soorten die hier zowel historisch als ecologisch thuishoren. In

de afgelopen eeuwen zijn de meeste grote zoogdieren en predatoren verdwenen door vervolging en ontginningen. Inmiddels beschikt Brabant dankzij het natuurbeleid over gebieden die qua omvang of inrichting geschikt of bijna geschikt zijn voor een aantal van deze verdwenen soorten. Deze dieren voegen allemaal iets toe aan de biodiversiteit in Brabant. Van hun aanwezigheid profiteren bijzondere planten en insecten. Door wroeten, grazen en hun jacht op vissen, muizen en konijnen draagt de terugkeer van verdwenen soorten bij aan een betere ecologie.

's-Hertogenbosch

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

Soms weet zo'n soort de provincie op eigen kracht te bereiken zoals de zeearend die in 2012 in de Biesbosch na vele eeuwen weer tot broeden kwam. In de Maashorst heeft in 2012 een raaf gebroed die eind negentienhonderd uit Brabant was verdwenen. Deze raaf is afkomstig van een langzaam uitbreidende populatie die in de jaren zeventig op de Veluwe is uitgezet. Dat raakt meteen de kern van het probleem. Vooral zoogdieren zijn niet meer in staat de provincie op eigen kracht te bereiken. De dichtstbijzijnde wisenten zitten in Polen, edelherten zijn afgerasterd op Veluwe en het is niet waarschijnlijk dat een roedel herten uit Duitsland ongehinderd in Brabant aankomt. Predatoren als otter en lynx zijn zo zeldzaam dat het heel lang kan duren voordat ze hier zijn.

We introduceren in Brabant het begrip de Brabantse "Big Five": vijf opvallende dieren die aantrekkelijk zijn voor toerisme en biodiversiteit. In Afrika is dat een manier om toerisme en recreatie te bevorderen en het is een krachtige economische impuls voor veel dorpen op het platteland. Deze dieren kunnen onze grote natuurgebieden meer allure geven en gebieden waar deze soorten voorkomen, trekken meer bezoekers. Het zijn aanjagers voor ondernemers om inkomsten voor de betreffende natuurgebieden te genereren. Voor het natuurbeheer speelt dat het een hulpmiddel is om beheerskosten omlaag te krijgen met meer ruimte voor natuurlijke processen. We houden daarbij rekening met verschillende belangen: enerzijds de roep uit de samenleving om ruimte voor spannende dieren in Noord-Brabant, anderzijds de weerstand in sommige gebieden tegen mogelijke schade aan gewassen. Wij stellen voor om de komende tien jaar aan vijf dieren ruimte te gaan bieden. Gelet op de behandeling van de nota in de commissie en de daarop volgende beraadslagingen, is besloten het everzwijn in de Big Five te vervangen door de bever (wijziging 3). Daarmee bestaat de Big Five nu uit edelhert, wisent, lynx, bever en otter. In alle gevallen gaat het daarbij om een paar gebieden waar op termijn een of twee van deze soorten vrijelijk mogen bewegen.

Het *edelhert* komt in Nederland inmiddels voor in drie provincies: in Gelderland met de Veluwe, in Flevoland met de Oostvaardersplassen en sinds 2005 in Limburg in het Weerterbos. Af en toe wordt er een

edelhert op de Utrechtse Heuvelrug of langs de Duitse grens gesignaleerd. In Vlaanderen komen ze voor in de regio Voeren, op het Kempens Plateau en in het Belgisch-Nederlandse grenspark Kempen-Broek. In Brabant is er nu de wens om het edelhert op korte termijn te introduceren in het Groene Woud.

's-Hertogenbosch

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

De *wisent* of Europese bizon was in het wild uitgestorven. Dankzij een fokprogramma in dierentuinen lopen in Oost-Europa weer enkele kuddes wisenten rond. In Nederland is de wisent begin 2007 als proef uitgezet in de duinen van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland. In 2012 is geconcludeerd dat de proef een succes is; de wisenten zijn gezond en zorgen ervoor dat het gebied aanmerkelijk opener is. Hun invloed op de terreingesteldheid onderscheidt zich duidelijk van beheer met andere grote grazers. De wisent leeft van grassen, knoppen, bladeren van struiken en bomen en twijgjes, aangevuld met eikels in de herfst en heide en altijdgroene bomen in de winter. Het plan is om in Brabant een proef te starten in de Maashorst.

De *lynx* is een dier dat tot de verbeelding spreekt. Het is een katachtig roofdier met het formaat van een herdershond. De lynx heeft karakteristieke bakkebaarden, gepluimde oren en een kort staartje en staat hoog op de poten. Lynxen jagen voornamelijk op konijnen en reeën. Het dier is in Europa in veel streken uitgeroeid, omdat hij schade zou aanrichten aan de wildstand. Recent is de soort succesvol geherintroduceerd in de Alpen, de Jura, de Vogezen en de Harz. In Oost-Europa zijn ze nooit uitgeroeid geweest. Deskundigen gaan ervan uit dat er nooit sprake is geweest van afschot van de laatste Nederlandse lynx, maar dat de soort in de negentiende eeuw stilletjes is verdwenen. Dit dier hoort onmiskenbaar in Brabant thuis. Mogelijkerwijs is het Groene Woud met zijn vele reeën een potentieel geschikt gebied. Terugkeer zal nog jaren onderzoek en inrichting vergen.

De *bever* is een groot knaagdier die in kleine familiegroepen in de buurt van water leeft. Ze eten kruiden, waterplanten, grassen, wortels en delen van bomen en struiken. Door jacht was de soort in vele landen verdwenen maar dankzij vele succesvolle herintroducties is de soort in vrijwel heel Europa weer terug in gebieden waar de soort van oudsher voorkwam. Na een herintroductie in 1988 komt de bever voor in de Brabantse Biesbosch en na herintroductie ook in de Gelderse Poort. In de Brabantse Biesbosch leven nu naar schatting 200 dieren. Ook zitten er incidentele dieren langs de Maas en de Nederrijn. In Flevoland zit een flinke populatie nadat er bevers waren ontsnapt uit een natuurpark. Eind 2008 is men begonnen met de introductie van de bever in Drenthe en Groningen met als doel herkolonisatie van de beekdalen. Sinds 2002 zijn er in het Limburgse Maasdal en belendende beekdalen bevers uitgezet. Deze breiden zich zowel in noordelijke als zuidelijke richting uit. De

volgende logische stap is de terugkeer in de Brabantse beekdalen en onze beekdalen zijn de verbindende schakel tussen de populaties van België, Limburg en Gelderland. De meeste beekdalen zijn inmiddels geschikt maar er zijn nog ontsnipperingsknelpunten en de inrichting is nog niet overal op orde.

's-Hertogenbosch

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

De *otter* is een marterachtige die voornamelijk leeft van vis maar ook amfibieën, woelratten, rivierkreeften en insecten eet. Door vervuiling, habitatvernietiging, verstoring, verkeer, visnetten en jacht liep het aantal otters in West-Europa achteruit en was de soort in enkele landen uitgestorven zoals in Nederland. Dankzij geslaagde herintroducties is de soort in Europa weer in opkomst. Omdat dit roofdier zeer gevoelig is voor vervuiling van zijn biotoop is het een goede indicator van de gezondheid van datzelfde biotoop. Door zijn speelse en wispelturige gedrag is het dier een lieveling van het publiek. In 2002 zijn er otters uitgezet in Nationaal Park de Weerribben. Van hieruit zwermen de eerste nakomelingen al weer uit naar Gelderland, Groningen en Noord-Holland. Introductie voor Friesland wordt voorbereid. Omdat otters grote woongebieden hebben en de dieren veel trekken, is de otter geholpen met goede ecologische verbindingzones. De Brabantse EHS is op vele plaatsen vrijwel 'otterproof' maar er moeten nog knelpunten worden opgelost voordat overgegaan kan worden tot herintroductie. Hierbij valt te denken aan de Biesbosch en delen van beekdalen van Dommel en Beerze.

In deze kadernotitie spreken wij alleen de ambitie uit om ruimte gaan bieden voor deze soorten. Er wordt geen besluit genomen voor een daadwerkelijke herintroductie. Vanuit het oogpunt van zorgvuldigheid, zullen we tempo, plaats en te treffen maatregelen en daarmee samenhangende kosten bepalen in een uitwerkingsplan. Besluitvorming gaat plaatsvinden per soort in het uitwerkingsplan. We koppelen hieraan tevens een communicatietraject naar burgers.

5. ecoducten en grondwaterheffing

De Onafhankelijke Statenfractie Noord-Brabant heeft schriftelijke vragen gesteld over ecoducten en grondwaterheffing. Voor deze vragen wordt verwezen naar het Provinciaal Blad ISSN 0920-1408. N.a.v. deze vragen is het gewenst de tekst in de nota ten aanzien van ecoducten en de grondwaterheffing te verduidelijken respectievelijk te actualiseren (wijziging 4 en 5).

6. POC-advies

Het POC-advies zal grotendeels een plaats krijgen bij de uitvoering van de nota, bijvoorbeeld de keuze waar procesbeheer wordt toegepast en de zorgvuldige herintroductie van grote zoogdieren. Erfgoed Brabant zal betrokken worden bij het opstellen van het plan voor gezamenlijke ondersteuning van vrijwilligers (wijziging 6).

's-Hertogenbosch

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

7. overige punten

Uit de technische vragen voorafgaand aan de Commissie-vergadering bleek dat de nota op een tweetal punten een tekstuele aanpassing behoeft; deze tekstuele aanpassingen zijn volledigheidshalve opgenomen (wijziging 7), evenals een wijziging m.b.t. de definitie van natte/droge verbindingzones (wijziging 8).

Wijzigingen

1. Relatie nota, begroting en fondsen (verduidelijking)

Omdat de huidige formulering van het ontwerp-besluit tot verschillende interpretaties blijkt te leiden, wordt het laatste besluit gewijzigd in:

- dat besluitvorming over het beschikbaarstellen van de overige benodigde middelen voor uitvoering van deze nota (incidenteel én structureel), plaatsvindt bij de integrale afweging bij behandeling van de begroting en de 2e tranche investeringsagenda.

In hoofdstuk 9 (Financiën) van de nota wordt de alinea:

Wij zullen jaarlijks circa 15 miljoen extra uittrekken voor deze ambities, bovenop het bedrag dat reeds op de provinciale begroting staat. Voor de jaren 2013-2015 is hiervoor via het bestuursakkoord reeds €3 mln. per jaar beschikbaar voor de leefgebiedenaanpak en circa €7 mln. per jaar voor Investerings ECL.

vervangen door:

Voor realisatie van deze ambities is jaarlijks circa 15 miljoen extra nodig, bovenop het bedrag dat reeds op de provinciale begroting staat. Voor de jaren 2013-2015 is hiervoor via het bestuursakkoord reeds €3 mln. per jaar beschikbaar voor de leefgebiedenaanpak en circa €7 mln. per jaar voor Investerings ECL. Over het resterende benodigde budget vindt besluitvorming plaats bij de begrotingsbehandeling.

2. Tussentijdse evaluatie (aanvulling)

's-Hertogenbosch

Aan de aandachtspunten voor de evaluaties in paragraaf 8.2 wordt toegevoegd:

de mate waarin EVZ's gerealiseerd worden (in relatie tot het subsidiepercentage van 50%).

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

3. Big Five (aanpassing)

Overal waar 'everzwijn' genoemd is, wordt deze vervangen door 'bever' (paragraaf 5.2, 5.3, 7.3 en bijlage 1).

In paragraaf 5.3 wordt de zin:

Vanuit het oogpunt van zorgvuldigheid, zullen we tempo, plaats en te treffen maatregelen bepalen in een uitwerkingsplan.

vervangen door:

Vanuit het oogpunt van zorgvuldigheid, zullen we tempo, plaats en te treffen maatregelen *en daarmee samenhangende kosten* bepalen in een uitwerkingsplan.

Daarnaast wordt in paragraaf 7.3 de zin:

We houden daarbij rekening met belangen: enerzijds de roep uit de samenleving om ruimte voor edelherten in Noord-Brabant, anderzijds de weerstand in sommige gebieden tegen *de aanwezigheid van everzwijnen*.

vervangen door:

We houden daarbij rekening met verschillende belangen: enerzijds de roep uit de samenleving om ruimte voor edelherten in Noord-Brabant, anderzijds de weerstand in sommige gebieden tegen *herinintroductie van soorten i.v.m. mogelijke schade*.

4. Ecoducten (correctie)

De tekst in paragraaf 4.2 onder "Ecoducten en andere ontsnipperingsvoorzieningen":

Ten aanzien van de bestaande rijksinfrastructuur (spoor, weg en vaarwegen) gaat het in Noord-Brabant om 29 knelpunten, *waarvan er 10 via een ecoduct zijn opgelost*. De beleidsnota

Ontsnippering in Noord-Brabant (1998) benoemd aanvullend hierop nog eens 216 knelpunten in de provinciale infrastructuur. Deze provinciale knelpunten zijn nagenoeg alle opgelost.

wordt vervangen door:

Ten aanzien van de bestaande rijksinfrastructuur (spoor, weg en vaarwegen) gaat het in Noord-Brabant om 29 knelpunten, *waarvan vastgelegd is er 6 op te lossen via een ecoduct/onderdoorgang*. De beleidsnota Ontsnippering in Noord-Brabant (1998) benoemt

aanvullend hierop nog eens 216 knelpunten in de provinciale infrastructuur, *waarvan is vastgelegd er 4 op te lossen via een ecoduct/onderdoorgang*. Deze provinciale knelpunten zijn *in de afgelopen jaren* nagenoeg alle opgelost.

's-Hertogenbosch

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

5. grondwaterheffing (actualisatie)

In paragraaf 3.5 wordt de tekst over grondwaterheffing onder punt 3b: verruiming inzet grondwaterheffing om daarmee nadelige effecten van grondwaterwinningen op natuur te compenseren (binnen de wettelijke kaders)

vervangen door:

compensatie nadelige effecten van grondwaterwinningen op natuur.

6. Natuur als ontmoetingsplaats (aanvulling)

De opsomming aan het begin van paragraaf 7.3 wordt aangevuld met de Stichting Erfgoed:

PON beveelt aan om van natuur een ontmoetingsplaats te maken voor alle leeftijden, culturen en leefstijlen. De provincie neemt het initiatief om samen met organisaties die werken met natuurvrijwilligers (IVN, BMF en Brabants Landschap) en organisaties uit het sociaal-cultureel domein (bijv. stichting ZET, PON *en/of Erfgoed Brabant*) een plan op te stellen dat gericht is op een gezamenlijke aanpak voor de ondersteuning van vrijwilligers

7. Biodiversiteit (tekstuele aanpassingen):

Paragraaf 5.2, onderaan bladzijde:

Hoe groot de achteruitgang is, kunnen we door het gebrek aan gegevens over de periode vóór 1995 niet *te* achterhalen. Uit de “Toestand van *de Natuur* Brabantse natuur 2012” blijkt dat sinds 1995 de biodiversiteit met gemiddeld 10% is afgenomen.

wordt vervangen door:

Hoe groot de achteruitgang is, kunnen we door het gebrek aan gegevens over de periode vóór 1995 niet achterhalen. Uit de “Toestand van de Brabantse natuur 2012” blijkt dat sinds 1995 de biodiversiteit met gemiddeld 10% is afgenomen.

De tekst in paragraaf 7.2 over ambassadeursoorten:

Om de inwoners meer te betrekken bij biodiversiteit heeft een groot aantal Brabantse gemeenten een plant of dier geadopteerd, kenmerkend voor de eigen omgeving: de zgn. lokale ambassadeur voor biodiversiteit. In navolging benoemde de

provincie de vlinder als ambassadeur voor de Brabantse biodiversiteit. De vlinder is een goede indicator voor de kwaliteit van milieu, water, onze natuurgebieden en het groen in de bebouwde omgeving.

komt twee maal voor. De herhaling (laatste alinea paragraaf 7.2) zal geschrapt worden.

's-Hertogenbosch

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

8. Ecologische verbindingzones (zin vervalt)

De zin over natte en droge verbindingzones in paragraaf 4.2, onder ecologische hoofdstructuur:

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen 'natte' verbindingzones die langs een waterloop liggen en de 'droge' verbindingzones die droge lijnen in het landschap volgen.

wordt geschrapt omdat het onderscheid niet geheel correct is weergegeven en het precieze onderscheid ook niet van belang is voor de kaderstellende nota.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

de secretaris,

drs. W.G.H.M. Rutten

Auteur: D.A.M. van de Ven, (073) 681 28 55

Bijgevoegd treft u de volgende bijlagen aan:

1. beantwoording vragen fractie CDA
2. beantwoording vragen fractie Groen Links

Bijlage 1:

Beantwoording vragen fractie CDA

's-Hertogenbosch

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

Vraag 1:

Op pagina 19 staat dat voor nog te realiseren gebieden in het provinciale deel van de EHS, waar geen zicht is op realisatie van natuur binnen 10-15 jaar, in de Verordening ontwikkelingsruimte in het buitengebied voor passende bedrijven mogelijk gemaakt wordt. Hoe wordt “geen zicht op realisatie” hier gedefinieerd? Hoe meet je dit? Wie beoordeelt?

Hoe voorkomt GS dat een abstract uitzicht op natuurrealisatie binnen pakweg 6-10 jaar bedrijven onnodig op slot, doordat het in praktijk door allerlei problemen in de realisatie ruim over de 10-15 jaar schiet?

Antwoord 1:

Bestaande bedrijven houden altijd hun bestaande ontwikkelingsrechten, ook al ligt het bedrijf in de EHS. Bij uitbreiding en nieuwvestiging van bedrijven krijgen we te maken met de bescherming van de EHS en de mogelijkheden voor ontwikkeling (neen tenzij, herbegrenzing en saldobenadering) zoals opgenomen in de Verordening ruimte.

Ontwikkelingsruimte is daarbij maatwerk. Deze aanpak willen we versterken o.a. via de benadering maatschappelijke meerwaarde die in het Koersdocument Stad en Platteland is verwoord.

Geen zicht op realisatie betekent dat de middelen om de EHS te realiseren voor een substantieel deel ontbreken in die periode, bijvoorbeeld vanwege prioritering in de EHS.

Voor de afweging of een ontwikkeling passend is, is in eerste instantie de gemeente aan zet. Rekening houdend met de kaders uit de verordening is ontwikkeling mogelijk. Daarnaast gaan wij aan de slag met de meerwaardebenadering uit het koersdocument. Hiervoor is inmiddels een werkwijze ontwikkeld die op 14 september a.s. met de commissie ROW wordt besproken. Er is sprake van een gezamenlijke beoordeling (van provincie, gemeente, eigenaren, regionale /locale partners, omgeving) over de invulling van de maatschappelijke meerwaarde, gebaseerd op diverse belangen. Om zoveel mogelijk objectiviteit te verkrijgen, worden ook externe deskundigen ingeschakeld.

Belangrijk onderdeel van het maatwerk is dat er ook goede tussen/interim-oplossingen mogelijk zijn, oplossingen die zowel het bedrijfsbelang als het ecologisch belang dienen.

Vraag 2:

Zal er in het nieuwe beleid ontwikkelingsruimte voor agrarische bedrijven bestaan in het geval er een zeldzame struweelvogel, een das of een bosvleermuis gesignaleerd wordt buiten de EHS?

Antwoord 2:

Vanuit provinciaal belang vindt er via het RO-beleid alleen sturing plaats op de groenblauwe structuur (met o.a. de EHS, de beekdalen en de groenblauwe mantel). Er vindt vanuit RO geen sturing meer plaats op natuurwaarden in het overige landelijk gebied. Het is aan de gemeenten om vanuit hun r.o. bevoegdheden daar zelf invulling aan te geven. In de zogenaamde gebiedspaspoorten van het landschap (behorende bij de SVRO) bieden wij wel informatie, ook over de natuurwaarden. In het provinciaal beleid is er ontwikkelingsruimte in de gebieden aansluitend aan de EHS, de zogenaamde groenblauwe mantel (GBM). De GBM is onderdeel van de groenblauwe hoofdstructuur (SVRO 2010). Dat is in de Verordening ruimte vertaald naar een ontwikkelingsgerichte benadering ("ja mits"). Bestaande bedrijven kunnen uitbreiden ook als er een zeldzame struweelvogel, een das of een bosvleermuis is gesignaleerd. Er wordt wel gevraagd om aandacht te schenken aan de waarden in de omgeving. Het merendeel van de gebieden in de groenblauwe mantel behoorde overigens voorheen tot de zogenaamde groene hoofdstructuur in het Streekplan 2002. Voor de groene hoofdstructuur bestond destijds het (beschermings-)beleid met het neen-tenzij principe. Opgemerkt wordt dat de landelijk wetgeving zoals de Flora- en Faunawet voorwaarden kan stellen, waaraan moet worden voldaan. Dat is afhankelijk van de beschermingsstatus van de betreffende soort.

Vraag 3:

Wanneer heeft GS met de faunabeheerseenheid gesproken over de herintroductie van de big 5? Wat was hun standpunt?

Antwoord 3:

Over introductie van de Big Five is nog niet door GS met de faunabeheerseenheid gesproken (wel over de jacht op het everzwijn). De Faunabeheerseenheid (FBE) is een samenwerkingsverband tussen vertegenwoordigers van natuur, jacht, grondbezit en landbouw. De FBE is beleidsvolgend, wat betekent dat zij de uitvoering verzorgen van het beleid dat de provincie opstelt. Zij stellen op basis van ons beleid een faunabeheerplan op waarin zij aangeven hoe zij ons beleid gaan uitvoeren. Alvorens de FBE met dit plan kan gaan werken, zal dit door de provincie moeten zijn goedgekeurd.

Vraag 4:

Over de ambitie biodiversiteit Brabant breed 5.1.1. We hebben het convenant Countdown 2010 getekend. Er wordt gesteld dat in de toekomst alle rode lijstsoorten weer een geschikte leefomgeving in Brabant hebben. Hoe interpreteert GS 'alle rode lijstsoorten'? Niet alle rode lijstsoorten (bijv. kwelder-, duin- of brakwatersoorten) zullen in

Brabant kunnen gedijen. Sommigen wel, al zijn ze er nu nog niet. Beperken we ons tot rode lijstsoorten die nu in Brabant voorkomen? Of wordt de ambitie vergroot tot alle rode lijstsoorten die in potentie in Brabant voorkomen?

's-Hertogenbosch

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

Antwoord 4:

Het gaat om niet om alle rode lijstsoorten maar om diegene die specifiek of karakteristiek zijn voor Noord-Brabant. Het gaat vrijwel altijd om soorten die nog voorkomen, en in enkele gevallen om soorten die de laatste decennia zijn uitgestorven. In de nota Uitvoering soortenbeleid uit 2004 zijn de prioritaire soorten voor Noord-Brabant opgenomen, zoals bijvoorbeeld de grutto, zwarte stern, otter, boommarter, veldkrekel, grote weerschijnvlinder en het heidekartelblad.

Vraag 5:

(Deels technische vraag) De CDA fractie is ter ore gekomen dat grazers in gebieden kleiner dan 5000 ha als gehouden dieren worden beschouwd. In dat geval is afrastering noodzakelijk. Klopt dit? Klopt het dat de aansprakelijkheid dan bij de terreinbeheerder ligt? Klopt het dat dit ook het geval is wanneer er MKZ of KVP uitbreekt? Indien dit klopt, wat vindt GS van de risico's voor de verantwoordelijke terreinbeheerder?

Antwoord 5:

Definities over 'gehouden dieren' komen uit de 'Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren'. Daarin is aangegeven dat in omrasterde gebieden kleiner dan 5000 ha, de aanwezige hoefdieren vallen onder de categorie 'gehouden dieren'. Dit type dieren wordt niet beschouwd als de zogenaamde res nullius, oftewel als wilde dieren. De terreineigenaar heeft juridische verantwoordelijkheid/aansprakelijkheid voor 'gehouden dieren' als hij eigenaar/houder is van deze dieren. Dit eigenaarschap ligt vaak bij een andere instantie. Deze kan zich voor aansprakelijkheid verzekeren.

Dieren zijn alleen 'gehouden' als er een eigenaar is en het terrein waarop deze voorkomen, omrasterd is en als het terrein kleiner is dan 5000 ha. Hoefdieren in niet-omrasterde gebieden die daar op eigen gelegenheid zijn gekomen, worden opgevat als wilde dieren waarvoor de terreineigenaar niet aansprakelijk is, ongeacht de grootte van het gebied. Is er sprake van herintroductie van dieren, dan worden deze na introductie als 'wild' (res nullius) beschouwd tenzij het gebied omrasterd is en kleiner is dan 5000 ha. De overheid is dan aansprakelijk (en niet de terreinbeheerder), ook voor de bestrijding van eventuele dierziektes zoals Mond- en Klauwzeer en Klassieke Varkenspest.

Er is geen verplichting om een raster om gebieden te zetten die kleiner zijn dan 5000 ha als daar wilde hoefdieren voorkomen (zoals ree, everzwijn of edelhert).

Vraag 6:

Ziet GS de vergroening van werk- en leefomgeving bijvoorbeeld op bedrijventerreinen, woonwijken, campussen en onderwijslocaties als provinciale taak? Zo ja, waarom?

's-Hertogenbosch

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

Antwoord 6:

Vanuit de Agenda van Brabant hecht de provincie grote waarde aan het verbeteren van het vestigings- en leefklimaat in Brabant. Eén van de speerpunten daarbij is een robuuste en veerkrachtige natuur (speerpunt UA13 van het Uitvoeringsprogramma Agenda van Brabant).

Wij stimuleren onze partners in de regio dan ook om te investeren in vergroening van de leef- en werkomgeving. In het recente verleden hebben wij hierin op verzoek van PS ook zelf geïnvesteerd in het kader van Groen (in) en om de stad, G(I)OS, en samen met enkele gemeenten enkele grote projecten uitgevoerd. Daarin concentreerden wij ons vooral op de bovengemeentelijke en regionale onderdelen buiten de bebouwde kom. De regeling bestaat nog steeds, maar het subsidieplafond is op nihil vastgesteld.

Investeren in het vestigings- en leefklimaat is niet alleen belangrijk voor natuur, landschap en volksgezondheid, maar is ook economisch van groot belang. Onderzoek wijst uit dat iedere euro die hierin geïnvesteerd wordt zich maatschappelijk 2 tot 4 maal terug betaald. Toch is investeren door partners niet altijd vanzelfsprekend omdat de investeerders vaak niet degene zijn die ook de financiële baten innen. In de nota is aangegeven (hoofdstuk 7, pagina 41) dat wij partijen uitdagen tot samenwerking en initiatieven op dit gebied.

Binnen Landschappen van Allure vormt GOS nog steeds een belangrijk thema en een deel van de investeringsvoorstellen vanuit de regio's, geven invulling aan GOS. Belangrijke opgave daarbij is verdienmodellen te introduceren waarbij diegene die profiteert ook te laten investeren.

Bij de evaluatie van het instrumentarium buiten de EHS, zoals aangekondigd in hoofdstuk 6 van de nota, zal onder meer aandacht besteed worden aan de vraag of met versterking van groen rondom de stad meer rendement voor de ecologische waarde en belevingswaarde (en daarmee het leef- en vestigingsklimaat) kan worden behaald dan met het huidige instrumentarium mogelijk is.

Vraag 7:

(Technische vraag) Is GS bekend met cijfers van huidige herintroductieprogramma's van de otter en de wisent? Wat kost de herintroductie per otter bij andere herintroductieprogramma's in Nederland? Wat kost de herintroductie per wisent?

Antwoord 7:

De kosten voor de herintroductie van de otter in Midden-Limburg worden geraamd op ca. € 500.000,-. Hiervan is € 300.000 bestemd voor het nemen van ontsnipperingsmaatregelen op provinciale en gemeentelijke wegen. De kosten voor planvorming, communicatie, vergunningentraject en monitoring liggen op € 150.000,-. De kosten voor het verkrijgen van vijf á tien otters bedragen ongeveer € 50.000, oftewel circa € 7.500 per otter. Deze bedragen zijn ontleend aan het herintroductieproject van de otter in Midden-Limburg, wat nu in de startblokken staat. De kosten voor ontsnipperingsmaatregelen voor de otter in de Biesbosch liggen veel lager omdat er nauwelijks infrastructuur aanwezig is die belemmeringen opwerpt voor de otter. In het algemeen geldt: hoe dichter het wegennet, hoe hoger de kosten voor ontsnipperingsmaatregelen.

De kosten voor aanschaf van wisenten bedragen circa € 5.000,- per dier. Dit is inclusief vervoer, veterinaire onderzoek en vergunningen. Daarnaast zijn er rasterkosten die afhankelijk zijn van de grootte van het betreffende gebied. Voor de Maashorst zouden die kosten ongeveer € 200.000 bedragen. Daarnaast zijn er kosten voor begeleiding en communicatie. Extra ontsnipperingsmaatregelen spelen hier niet. De bedragen zijn ontleend aan het uitzetproject van de wisent in het Noord-Hollands duingebied.

Vraag 8:

(Deels technisch) Welke verkeersveiligheidsmaatregelen zijn er nodig bij de herintroductie van de big 5? Is er een groffe kostenraming aanwezig? Wellicht dat er cijfers bekend zijn over de Veluwe?

Antwoord 8:

Dat is afhankelijk van de soort en van het gebied. Voor otters kan volstaan worden met loopplanken bij watergangen onder wegen en geleidende rasters (zie ook vorige vraag). De hoogste kosten voor verkeersmaatregelen liggen bij het edelhert. Drukke wegen, snelwegen en spoor dienen uitgerasterd te worden. Het gaat om hoge en dus relatief dure rasters. Tevens zullen gevoelige landbouwpercelen (boomkwekerijen e.d.) uitgerasterd moeten worden. De kosten per kilometer raster bedragen circa € 30.000.

In het Groene Woud zal een extra ecoduct nodig zijn over het spoor. Prorail heeft hier € 5.000.000 voor gereserveerd. Een ecoduct draagt indirect ook bij aan de verkeersveiligheid.

Vraag 9:

(Deels technisch) Hoe ziet de relatie tussen provincie en nationale parken eruit? Hebben we daar bestuurlijke invloed? Wie is financieel verantwoordelijk? Kan GS een korte reactie geven op de inbreng van inspreker dhr. Verheijen van NP de Biesbosch.

's-Hertogenbosch

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

Antwoord 9:*De relatie in het verleden:*

Tot voor kort was het Rijk verantwoordelijk voor de Nationale Parken (NP) in Nederland. De provincies verstrekten via het Investeringsbudget Landelijk gebied (ILG) namens het Rijk subsidies aan de NP op basis van een door hen ingediend verzoek. Daarnaast had het Rijk extra geld gestort in het provinciefonds. De provincie leverde (en levert) voor twee parken 0,5 fte voor een secretaris. Nationaal Park De Biesbosch krijgt naast de Rijksbijdrage ook nog een provinciale bijdrage die specifiek bedoeld is voor het Parkschap. Vanwege de unieke combinatie van waarde van de parken op het gebied van ecologie, recreatie, onderzoek, educatie en voorlichting en het grote belang van de parken als drager voor de regionale vrijetijdseconomie is er altijd een nauwe band geweest met de overheid. Deze komt onder meer ook tot uiting via deelname van de provincie in de diverse besturen van de Parken.

De huidige situatie:

Sinds 1 januari 2011 is de situatie enigszins veranderd. Het Nederlandse kabinet ziet de Nationale Parken niet meer als een Rijkstaak. Bij de onderhandelingen over het decentralisatie-akkoord Natuur hebben de provincies zich op het standpunt gesteld dat men alleen Rijkstaken wil overnemen waarvoor de financiële middelen beschikbaar worden gesteld. Voor de Nationale Parken is het Rijk hiertoe niet bereid. Per 1 januari 2011 is de financiële Rijksbijdrage aan de Nationale Parken stop gezet en begin volgend jaar zal ook de Rijksregeling NP worden ingetrokken. Ook is de provincie flink gekort op het provinciefonds van waaruit de secretarissen werden betaald. De provincie Noord-Brabant heeft voor 2011 en 2012 uit eigen middelen een tijdelijk bedrag beschikbaar gesteld om te voorkomen dat alles wat afgelopen jaren is bereikt teniet wordt gedaan. Ondanks dat we ons zeer betrokken voelen voor de parken dragen wij geen overkoepelende verantwoordelijkheid.

De toekomst:

We willen de functies van de parken graag helpen behouden voor toekomstige generaties. Daarom hebben wij in de nota Brabant Uitnodigend Groen voorgesteld om incidenteel (nogmaals) eigen budget beschikbaar te stellen (€ 1,5 miljoen). Dit geld kan als overbrugging benut worden als bijdrage in de hoogstnoodzakelijke exploitatiekosten van de Nationale Parken. Wij vinden investeren in de toekomst echter ook belangrijk en zouden het geld daarom grotendeels willen inzetten als bijdrage in de kosten van het transitietraject. Komend jaar dient benut te worden om in gezamenlijkheid te zoeken naar alternatieve financieringsbronnen. Dit vraagt om een andere mindset waarin een groot beroep gedaan op de creativiteit en het ondernemerschap van alle betrokken partijen. De provincie zal zich actief opstellen om samen met alle betrokkenen werken aan een bevredigende oplossing die de parken in de toekomst sterker maakt en financieel onafhankelijker zodat het voortbestaan en de verdere doorontwikkeling van de parken duurzaam gegarandeerd wordt.

's-Hertogenbosch

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

Vraag 10:

(Technische vraag) Hoeveel geld is er gemoeid met de aanleg van ecoducten? In de beantwoording van de technische vragen kwamen alleen maar percentages naar voren (waarvoor we begrip hebben ivm de tijdsdruk voor beantwoording). Zoals gesteld wordt is een deel inmiddels aanbesteed, van de andere zijn ramingen. Kunnen de bijbehorende bedragen verstrekt worden?

Antwoord 10:

Het betreft de volgende projecten:

- A67 (De Kempen/Beerze) is een project samen met RWS en de Vlaamse overheid. De Vlaamse overheid gaat het bouwen. De kosten worden 50%-50% verdeeld over Provincie en Vlaamse overheid. Het provinciale geld is oorspronkelijk afkomstig van het ministerie EL&I.
- A50 (Herperduin) is een ecoduct dat betaald wordt door RWS, wij bouwen het namens het Rijk en krijgen daar een vergoeding voor. Dit ecoduct is gebudgetteerd voor € 3.478.200 en wordt voor 100% door het Rijk gefinancierd;
- N324 (Maashorst) is een provinciaal ecoduct en wordt door ons betaald. Maakt onderdeel uit van de zelfde ecologische verbinding als het ecoduct over de A50. Dit ecoduct is gebudgetteerd voor € 3.255.074 en wordt door de Provincie gefinancierd;
- A2 (Groote Heide) is een Rijksecoduct dat wordt betaald door RWS, Wij bouwen het namens het Rijk en krijgen daar een vergoeding voor. Dit ecoduct is gebudgetteerd voor € 4.526.280 en wordt voor 100% door het Rijk gefinancierd;
- N396 (Leenderbos) is een provinciaal ecoduct dat wordt betaald door de provincie. Dit maakt deel uit van dezelfde ecologische verbinding als het ecoduct over de A2. Dit ecoduct is gebudgetteerd voor € 1.982.254 en wordt door de Provincie gefinancierd;
- N261 (Loonse en Drunense Duinen) is een provinciaal ecoduct dat ook door ons betaald gaat worden in het kader van de ombouw N261. Dit ecoduct is gebudgetteerd voor € 5,8 miljoen en wordt voor 100% door de Provincie gefinancierd;
- Mogelijk wordt ook nog een klein ecoduct aangelegd bij de weg van de toekomst (Oss).

Bijlage 2:

Beantwoording vragen fractie Groen Links

's-Hertogenbosch

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

Vraag 1:

Wat gebeurt er met het geld dat is gereserveerd voor de robuuste verbindingszone de Beerze. Hier is namelijk al een bedrag voor bestemd bij de begroting. Blijft dit bedrag hiervoor beschikbaar of wordt dit in het fonds of anderszins opgenomen?

Antwoord 1:

In de huidige begroting is geld gereserveerd voor het afwikkelen van een aantal verplichtingen in 2012 en 2013 die zijn aangegaan in de vorige collegeperiode in het kader van de Levende Beerze (niet voor de robuuste verbindingszone). Dit budget blijft hiervoor beschikbaar.

Vraag 2:

Welke robuuste verbindingszones zijn er naast de Beerze?

Antwoord 2:

De Ecologische Hoofdstructuur is een in 1990 geïntroduceerd concept van een netwerk van natuurgebieden ter behoud en versterking van de biodiversiteit, waarvan de ecologische verbindingszones (EVZ's) een essentieel onderdeel uitmaken. In Brabant is dan ook besloten dat EVZ's integraal onderdeel uitmaken van de Brabantse Ecologische Hoofdstructuur.

Rond 2002 zijn hieraan vanuit het rijk de zogenaamde "robuuste verbindingen" toegevoegd, brede verbindingszones tussen natuurgebieden. Deze robuuste verbindingen zijn door het kabinet geschrapt en in die zin zijn er dus geen robuuste verbindingszones meer.

Naast de Beerze lag een klein deel van de Robuuste Verbindingszone De Nieuwe Hollandse Waterlinie in Brabant (bij Werkendam). Ook deze is geschrapt.

Vraag 3:

Is het Markdal ook een RVZ? Zo niet, wat is dan de status van het Markdal?

Antwoord 3:

Het Markdal is geen Robuuste Verbindingszone; het heeft geen specifieke status. Er ligt nog wel een opgave voor afronding van de EHS.

Vraag 4:

Welke robuuste verbindingszones worden afgemaakt met reeds gereserveerde middelen?

's-Hertogenbosch

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

Antwoord 4:

Wij ronden geen enkele Robuuste Verbindingszone af; wij nemen de vervallen rijksopgave niet over. Voor de Beerze, die ook gebiedsontwikkeling is in de Structuurvisie Ruimte, hebben wij een nieuwe aanpak opgesteld; de commissie ROW heeft 31 augustus jl. met deze aanpak ingestemd (notitie ROW-0088).

Herzien ontwerp-besluit 50/12 E

Voorgestelde behandeling :
PS-vergadering : 21 september 2012

Onderwerp

Vaststellen nota “Brabant Uitnodigend Groen” (herziening Natuur- en Landschapsbeleid)

’s-Hertogenbosch

Datum

11 september 2012

Documentnummer

3270511

Directie

Ecologie

Bijlage(n)

-

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gezien het voorstel van Gedeputeerde Staten d.d. 26 juni 2012;
- gelet op het advies van de provinciale Commissie Ecologie en Handhaving d.d. 31 augustus 2012;
- gezien de Memorie van Antwoord/Nota van Wijziging van Gedeputeerde Staten d.d. 11 september 2012;

besluiten:

- de nota “Brabant: Uitnodigend groen – Integrale provinciale natuur- en landschapvisie 2012 – 2022” vast te stellen;
- de nota “Natuur- en Landschapsoffensief 2002-2012” in te trekken;
- van het budget “Investerings ECL” een bedrag van €500.000 beschikbaar stellen als werkbudget voor 2012 voor uitvoering van deze nota;
- dat besluitvorming over het beschikbaarstellen van de overige benodigde middelen voor uitvoering van deze nota (incidenteel én structureel), plaatsvindt bij de integrale afweging bij behandeling van de begroting en de 2e tranche investeringsagenda.

’s-Hertogenbosch, 21 september 2012
Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de griffier,

